

**Наредба № от 2020 г.
за изискванията за дейността на здравните медиатори**

**Раздел I
Общи положения**

Чл. 1. С тази наредба се определят:

1. изискванията за дейността на здравните медиатори;
2. условията, редът и критериите за подпомагане от юридически лица с нестопанска цел на дейността на общините по провеждане на политики в областта на здравната профилактика сред населението и на лекарите при и по повод на предоставяната медицинска помощ.

**Раздел II
Дейност на здравните медиатори**

Чл. 2. (1) Здравните медиатори подпомагат дейността на общините по провеждане на политики в областта на здравната профилактика сред населението и на лекарите при и по повод на предоставяната медицинска помощ.

(2) Здравните медиатори осъществяват дейността по ал. 1 като:

1. подпомагат достъпа до медицинска помощ на лица от уязвими групи чрез:
 - а) информирание и разясняване на правата и задълженията на пациента;
 - б) информирание за здравните дейности, гарантирани от бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
 - в) информирание за медицински услуги извън обхвата на задължителното здравно осигуряване;
 - г) придружаване до общопрактикуващ лекар и/или друг/и медицински специалист/и;
 - д) при необходимост оказване на съдействие при изготвяне на необходими документи – за възстановяване на здравноосигурителни права; при настаняване и/или изписване от лечебно заведение; за извършване експертиза на временната неработоспособност, експертиза на вида и степента на увреждане и експертиза на трайно намалената работоспособност; за заплащане от дирекция „Социално подпомагане“ на оказана болнична медицинска помощ за диагностика и лечение; за получаване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия по Закона за хората с увреждания и др.;
 - е) оказване на съдействие за закупуване на лекарствени продукти и медицински изделия;
 - ж) подпомагане дейността по превенция на насилието над медицински специалисти;
2. осъществяват дейности по промоция на здравето сред уязвими групи чрез:
 - а) информирание по въпроси, свързани със семейното планиране, сексуалното и репродуктивното здраве;
 - б) информирание и разясняване на ползата от ваксинапрофилактиката, рисковете от ваксинапредотвратимите инфекциозни заболявания и техните усложнения;
 - в) информирание за вредите от тютюнопушенето, употребата на алкохол и наркотични вещества;
 - г) предоставяне на съвети за хигиена и хранене;
3. при необходимост оказват съдействие на общопрактикуващите лекари:
 - а) за обхващане на включените в пациентския им списък лица с необходимите

ваксини за възрастта съгласно Имунизационния календар на Република България и на такива с непълнен имунизационен статус;

б) при организирането и провеждането на имунизационни кампании;

в) за осъществяване на профилактични прегледи на включените в пациентския им списък лица;

г) при прилагане на профилактични и противоепидемични мерки при възникване на епидемична ситуация;

д) при изпълнение на програми в областта на здравната профилактика;

4. оказват съдействие на регионалните здравни инспекции:

а) за обхващане на лица без избран общопрактикуващ лекар с необходимите ваксини за възрастта съгласно Имунизационния календар на Република България и на такива с непълнен имунизационен статус;

б) при организирането и провеждането на имунизационни кампании;

в) при прилагане на профилактични и противоепидемични мерки при възникване на епидемична ситуация;

г) при изпълнение на програми в областта на здравната профилактика;

5. оказват помощ на лица от уязвими групи при взаимодействие с държавни и общински органи и институции във връзка с предоставяне на медицинска помощ, интегрирани здравно-социални услуги и осъществяване на дейности в областта на здравната профилактика.

Чл. 3. При осъществяване на дейностите по чл. 2, ал. 2 здравните медиатори спазват следните принципи:

1. отговорност;

2. спазване и зачитане на човешките права и правата на хората с увреждания;

3. зачитане достойнството на личността;

4. зачитане правото на изразяване на мнение и изслушване;

5. конфиденциалност;

6. индивидуален подход;

7. непрекъснатост и приемственост;

8. своевременност;

9. междуинституционално сътрудничество.

Чл. 4. (1) Дейностите по чл. 2, ал. 2 се извършват въз основа на разработен годишен план.

(2) Дейността по конкретен случай включва запознаване и формулиране на проблема, разработване на индивидуален план за работа, в т.ч. определяне на срокове за изпълнение на дейностите, актуализиране на плана при необходимост и изпълнение на дейностите.

(3) Здравният медиатор съставя досие за всеки конкретен случай, в което се съхраняват наличните документи за извършените дейности – в оригинал или копие. Досиетата се съхраняват за срок от пет години в съответната община.

(4) Не по-малко от половината от работното време на здравните медиатори е на терен – сред уязвимите групи на територията на съответната община.

Раздел III

Изисквания за назначаване на здравни медиатори

Чл. 5. (1) За здравен медиатор може да бъде назначено лице, което:

1. е навършило пълнолетие;
 2. не е поставено под запрещение;
 3. не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер на лишаване от свобода;
 4. има завършено средно образование;
 5. владее майчиния език на лицата от уязвимата група;
 6. познава културата и проблемите на уязвимата група;
 7. познава нормативните актове в системата на здравеопазването и закрилата на детето;
 8. има умения за работа с компютър – MS Word, електронна поща.
- (2) Познанията и/или опитът в здравната и социалната сфера са предимство при назначаване.

Чл. 6. Подборът на кандидати за здравен медиатор се извършва от комисия, назначена от кмета на съответната община, в състава на която се включват:

1. представители на общината;
2. представител на регионалната здравна инспекция;
3. представител на съвета за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси към съответната областна администрация;
4. представител на местната уязвима общност;
5. представител на юридическо лице с нестопанска цел, имащо отношение към дейността на здравните медиатори на национално ниво;
6. представител на дирекция „Социално подпомагане“ или на лечебно заведение, което работи на територията на съответната община.

Чл. 7. (1) Здравният медиатор работи по трудов договор, сключен с кмета на съответната община.

(2) Преди постъпване на работа здравният медиатор преминава обучение във висше училище или в Националния център по обществено здраве и анализи по програма, утвърдена от министъра на здравеопазването. Обучението е с продължителност не по-малко от 240 академични часа, от които не по-малко от 220 часа са присъствени.

(3) Здравният медиатор постъпва на работа в едномесечен срок от получаването на удостоверение за успешно преминало обучение по ал. 2.

(4) Здравният медиатор преминава не по-малко от две допълнителни обучения за професионално развитие годишно.

Чл. 8. (1) Кметът на общината осигурява на здравния медиатор работно място, оборудвано с бюро и компютър с достъп до интернет.

(2) Кметът на общината определя пряк ръководител на здравния медиатор, който заедно със здравния медиатор изготвя годишен план, месечни планове за дейността на здравния медиатор, приоритетите в дейността му, ръководи текущата му работа и приема отчетите му.

Раздел IV

Отчитане на дейността на здравния медиатор

Чл. 9. (1) Здравният медиатор изготвя ежемесечни отчети за работата си, които представя на прекия си ръководител, както и шестмесечни и годишни отчети, които представя на прекия си ръководител и на кмета на общината. Образецът за изготвяне на отчетите е съгласно приложението.

(2) Годишните отчети за дейността на здравните медиатори на територията на съответната община се представят в обобщен вид от кмета на общината на Министерството на здравеопазването.

(3) Ежемесечните отчети се изготвят и представят в срок до 10 дни от изтичане на отчетния период, а шестмесечните и годишните отчети – в срок до един месец от изтичане на отчетния период.

Раздел V

Условия, ред и критерии за подпомагане на дейността на общините в областта на здравната профилактика от юридически лица с нестопанска цел

Чл. 10. (1) Дейността на общините по провеждане на политики в областта на здравната профилактика сред населението може да се подпомага от юридически лица с нестопанска цел с доказан опит в съответната област.

(2) Юридическите лица с нестопанска цел по ал. 1 подпомагат дейността на общините въз основа на споразумение за сътрудничество, сключено по реда на чл. 61 от Закона за местното самоуправление и местната администрация.

(3) Юридическите лица с нестопанска цел по ал. 1 трябва да отговарят на следните критерии:

1. имат най-малко едногодишен опит в работата в областта на здравната профилактика;

2. обезпечени са с човешки ресурси с компетентност в областта на медицината, денталната медицина, фармацията и здравните грижи;

3. имат управленски капацитет;

4. обезпечени са с материални ресурси за осъществяване на работа в областта на здравната профилактика;

5. имат опит в работата в мрежа и партньорство с други организации със сходна дейност, медицински специалисти, педагогически специалисти, социални работници, полиция.

(4) За сключване на споразумение за сътрудничество с общината юридическото лице с нестопанска цел заявява интерес за изпълнение на дейности в областта на здравната профилактика сред населението и представя:

1. данни за единния идентификационен код на юридическото лице с нестопанска цел от търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, които се водят от Агенцията по вписванията към министъра на правосъдието;

2. материали, представящи юридическото лице с нестопанска цел – годишни отчети, стратегически планове, брошури, правила и ред за извършване на общественополезна дейност и др.;

3. информация за изпълнение на критериите по ал. 3.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на наредбата „юридическо лице с нестопанска цел, имащо отношение към дейността на здравните медиатори на национално ниво“ е юридическо лице с нестопанска цел, което съгласно своя учредителен акт има за цел повишаване знанията и уменията на здравните медиатори и повишаване качеството на предоставяните от тях услуги; има не по-малко от 10 години опит в работата със здравни медиатори и има членове-здравни медиатори в не по-малко от 50 % от общините в Република България.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Издадените до влизане в сила на наредбата сертификати от Министерството на здравеопазването за преминалата обучителна програма за здравен медиатор по проект „Подобряване достъпа до здравни грижи на ромски жени и деца в селски райони“, PHARE 2001, и удостоверения от висши училища за следдипломно обучение за завършен квалификационен курс „Здравен медиатор“ се считат за удостоверения за успешно преминалото обучение по тази наредба.

§ 3. Наредбата се издава на основание чл. 29, ал. 3 и ал. 4 от Закона за здравето.

КИРИЛ АНАНИЕВ

Министър на здравеопазването

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЗДРАВНИЯ МЕДИАТОР

Данни за лицето					Съдействие на ОПЛ при провеждане на		Съдействие на РЗИ при провеждане на	Подпомагане на достъпа до медицинска помощ						Дейности по промоция на здравето – здравно-информационни кампании				Забележка	Дейности по решаване на комплексни казуси						
1	2	3	4	5	6		7	8		9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
дата	нов индивидуален казус	нов индивидуален клиент	код на лицето	населено място	планови имунизации и имунизационни кампании		профилактични прегледи	планови имунизации и имунизационни кампании		консултация	попълване на документи	следване на процедури	съпровождане до здравни институции	възстановяване на здравноосигурителни права	патронаж в общността	превенция на инфекциозни заболявания; хигиена; хранене	семеино планиране, сексуално и репродуктивно здраве	брой разпространени здравно-информационни материали	съвместна работа с РЗИ и други институции; участие в обучение, семинар		консултация	попълване на документи	следване на процедури	съпровождане до социални институции	патронаж в общността
					деца	възрастни	деца	възрастни	деца	възрастни															
			Натрупване през месеца																						
			Месечен отчет																						

Изготвил:
 (здравен медиатор – име, подпис)

Пряк ръководител:
 (име, подпис)

Указания за попълване на отчета за дейността на здравния медиатор

I. Колони „Данни за лицето“ (1-5):

1. В колона „дата“ се записва датата.

Със знак **X** се отбелязват данните по следния начин:

2. „Нов индивидуален казус“ – записва се всеки нов казус на здравния медиатор, т.е. ако едно лице посети здравния медиатор два или повече пъти по различни поводи, но в рамките на един казус, в тази колона се маркира с **X** само първото посещение. Показателят отчита *броя на индивидуалните казуси*.

3. „Нов индивидуален клиент“ – отбелязва се **X**, когато лицето посещава здравния медиатор за първи път. Показателят отчита *целевата група*, с която работи здравният медиатор.

4. „Код на лицето“ – записва се първата буква от малкото име на лицето, година на раждане, пол (М/Ж).

Пример: И93М (Иван е роден през 1993 г. и е от мъжки пол).

Когато едно лице посещава здравния медиатор, но с два различни казуса (напр. собствен и на родител/роднина), записват се като два отделни казуса на две отделни лица.

Когато две или повече лица посещават заедно здравния медиатор, но с различни казуси, записват се като отделни казуси и/или клиенти. Когато две или повече лица посещават здравния медиатор по един и същ казус, записват се заедно с два или повече кода.

5. „Населено място“ – изписва се цялото име на населеното място (или се съкращава), в което здравният медиатор извършва дейността. В случаите, когато в населеното място има два или повече квартала, в които здравният медиатор работи, записва се и името на квартала.

В следващите колони със знак **X** се маркира всяка изпълнена дейност в рамките на един казус. Ако дейности в рамките на казус са изпълнявани в различни дни, те се записват в съответния ден, но **без да се маркира с X** „Индивидуален казус“ и „Индивидуален клиент“.

II. Колони „Съдействие на ОПЛ при провеждане на“ (6-7):

Колоните за провеждане на „**планови имунизации и имунизационни кампании**“ (съответно деца/възрастни) и за провеждане на „**профилактични прегледи**“ (съответно деца/възрастни) се попълват в два случая:

1. Когато здравният медиатор е получил от ОПЛ *списък на лица*, които трябва да издири и насочи към ОПЛ, тогава в съответната колона се попълва броят на лицата от списъка – наклонена черта – *броят на лицата*, които е издирил и насочил (напр. 10/8). Ако е направил това, посещавайки квартала и обхождайки адресите на лицата, поставя и знак **X** в колона „Патронаж в общността“.

2. Когато здравният медиатор издира *едно лице*, което ОПЛ има специфични затруднения да открие, попълва данните като за индивидуален казус и поставя знак **X** в съответната колона.

III. Колона „Съдействие на РЗИ при провеждане на“ (8):

Колоните за „**провеждане на планови имунизации и имунизационни кампании**“ (съответно деца/възрастни) се попълват в два случая:

1. Когато РЗИ се свързва със здравния медиатор със *списък на лица*, които здравният медиатор трябва да издири и насочи към ОПЛ, тогава в съответната колона се попълва броят на лицата от списъка – наклонена черта – *броят на лицата*, които е издирил и насочил (напр.

10/8). Ако е направил това, посещавайки квартала и обхождайки адресите на лицата, поставя и знак **X** в колона „Патронаж в общността“.

2. Когато РЗИ организира и провежда имунизационна кампания, а здравният медиатор оказва съдействие – тогава в съответната колона се посочва броят на имунизираните лица. В колона „Забележка“ се записва поставената ваксина.

IV. Колони „Подпомагане на достъпа до медицинска помощ“ (9-14):

1. В колона „консултация“ се поставя **X**, когато здравният медиатор споделя с жител на населеното място/квартала знание за някаква здравна услуга; знание и съвет по повод на здравен проблем; отговаря на какъвто и да е въпрос от компетентността на здравните медиатори. Консултацията може да бъде извършена навсякъде – в офиса на здравния медиатор, в квартала, в дома.

Ако съдействието на здравния медиатор приключва с подобно споделяне, възможно е да не се попълват данните на клиента, а само да се постави **X** в тази колона или да се запише броят на подобни консултации, извършени през съответния ден.

Ако извършването на подобни консултации се случва при обхождане на квартала/на целева група от квартала – поставя се **X** и в колона „Патронаж в общността“; ако е обхождал квартала, за да консултира лица от целева група – в колона „Забележка“ се записва целевата група.

2. В колона „попълване на документи“ се поставя **X**, когато здравният медиатор попълва някакъв документ, отнасящ се до здравна услуга. Възможно е да се постави знак **X** в тази колона, без да е извършена консултация – напр. клиентът знае какво трябва да направи, но не знае или не може да попълни документите; възможно е попълването на документи да следва проведена консултация – тогава и в двете колони се поставя **X**.

Когато попълването на документи е извършено в рамките на кампания за подаване на документи и в съответния ден здравният медиатор е съдействал на повече от един човек за един и същ документ, то в колоната **не се записва X**, а в колона „Забележка“ се записва за какво е кампанията/документа.

3. В колона „следване на процедури“ се поставя **X**, когато здравният медиатор извършва поредица от действия в една или няколко институции. Възможно е да се постави знак **X** в тази колона, без да е извършена дейност „попълване на документи“ и/или дейност „консултация“ – напр. клиентът знае какво трябва да направи, попълнил е документите си, но не е в състояние да извърши поредицата от последващи действия; т.е. здравният медиатор действа от името на клиента.

4. Възможно е следването на процедури да няма общо с попълване на документи и консултации – напр. при съдействие за прием в лечебно заведение за болнична помощ, специализиран преглед, поставяне на спирала и други подобни – в такива случаи се поставя **X** и в колона „съпровождане до здравни институции“.

5. В колона „възстановяване на здравноосигурителни права“ се поставя **X**, когато вследствие от предходни действия на здравния медиатор (консултация, попълване на документи и/или съпровождане) клиентът е **възстановил** здравноосигурителните си права.

Ако не е постигната крайната цел – възстановяване на здравноосигурителни права, се поставя **X** в съответните колони в зависимост от конкретно извършената по повод на казуса дейност от страна на здравния медиатор, а в колона „Забележка“ се уточнява, че съответната/ите дейност/и е/са за да се възстановят здравноосигурителни права.

6. В колона „патронаж в общността“ здравният медиатор поставя **X**, когато отчита следните дейности в квартала: обхождане и консултиране на хронично болни, многодетни семейства, млади майки, малолетни бременни и родители, психично болни и самотно живеещи възрастни хора; издирване на клиенти по списък по различни поводи – за имунизации, профилактични прегледи, контролни прегледи, консултации, подготовка на кампании, беседи и др. мероприятия. В колона „Забележка“ се уточнява поводът за дейността.

Когато се извършват дейности по индивидуален казус **не се записва X** в колона „патронаж в общността“.

V. Колони „Дейности по промоция на здравето – здравно-информационни кампании“ (15-18):

1. В колона „**превенция на инфекциозни заболявания; хигиена; хранене**“ се поставя знак **X**, когато здравният медиатор организира и провежда беседа за разясняване на ползата от ваксинопрофилактиката, рисковете от ваксинопредотвратимите инфекциозни заболявания и техните усложнения; вредите от тютюнопушене, употребата на алкохол и наркотични вещества; здравословно хранене; хигиена.

Ако здравният медиатор само организира беседата, а експерти от РЗИ и/или друга институция изнасят беседата, поставя се и знак **X** в колона „съвместна работа с РЗИ и други институции; участие в обучение, семинар“, а в колона „Забележка“ се посочва с коя институция е съвместната работа.

2. В колона „**семеино планиране, сексуално и репродуктивно здраве**“ се поставя знак **X**, когато здравният медиатор организира и провежда беседа по проблемите на семейното планиране, сексуалното и репродуктивното здраве.

Ако здравният медиатор само организира беседата, а експерти от РЗИ и/или друга институция изнасят беседата, поставя се и знак **X** в колона „съвместна работа с РЗИ и други институции; участие в обучение, семинар“, а в колона „Забележка“ се посочва с коя институция е съвместната работа.

3. В колона „**брой разпространени здравно-информационни материали**“ се записва *броят* на раздадените здравно-информационни материали, когато е проведена някаква беседа (т.е. поставен е знак **X** в една от предходните две колони), но е възможно здравният медиатор да разпространява здравно-информационни материали и при обхождане на квартала – тогава се поставя знак **X** в колона „патронаж в общността“.

4. В колона „**съвместна работа с РЗИ и други институции; участие в обучение, семинар**“ здравният медиатор поставя **X**, когато съвместно с институция (РЗИ, училище, детска градина, НПО) организира беседа; когато здравният медиатор участва във всякакъв вид обучения, семинари, срещи, обмяна на опит, както и съвместна работа с местни институции за подпомагане на тяхната дейност. В колона „Забележка“ се пояснява характерът на дейността.

VI. Колони „Дейности по решаване на комплексни казуси“ (20-24):

Когато здравният казус на клиента предполага и дейности, обвързани със социален, трудов или друг аспект, здравният медиатор поставя знак **X** и в съответните колони на „Дейности по решаване на комплексни казуси“:

1. В колона „**попълване на документи**“ се поставя **X**, когато здравният медиатор попълва някакъв документ, отнасящ се до социална услуга. Възможно е да се постави знак **X** в тази колона, без да е извършена консултация – напр. клиентът знае какво трябва да

направи, но не знае или не може да попълни документите; възможно е попълването на документи да следва проведена консултация – тогава и в двете колони се поставя **X**.

Когато попълването на документи е извършено в рамките на кампания за подаване на документи и в съответния ден здравният медиатор е съдействал на повече от един човек за един и същ документ, то в колоната **не се записва X**, а в колона „Забележка“ се записва за какво е кампанията/документа.

2. В колона „следване на процедури“ се поставя **X**, когато здравният медиатор извършва поредица от действия в една или няколко институции. Възможно и да се постави знак **X** в тази колона, без да е извършена дейност „попълване на документи“ и/или дейност „консултация“ – напр. клиентът знае какво трябва да направи, попълнил е документите си, но не е в състояние да извърши поредицата от последващи действия; т.е. здравният медиатор действа от името на клиента.

3. Възможно е следването на процедури да няма общо с попълване на документи и консултации – напр. при съдействие за заплащане от Дирекция „Социално подпомагане“ на оказана болнична медицинска помощ, и др. В такива случаи се поставя **X** и в колона „съпровождане до социални институции“.

4. В колона „патронаж в общността“ здравният медиатор поставя **X**, когато отчита следните дейности в квартала: обхождане и консултиране по повод на интегрирани здравно-социални услуги. В колона „Забележка“ се уточнява поводът за дейността.

VII. Когато здравният медиатор е в *отпуска*, в колона „дата“ записва периода от... до..., а в колона „Забележка“ – вида на отпуска.

VIII. На базата на този формуляр здравният медиатор изготвя месечен и шестмесечен отчет.

1. На ред „Натрупване през месеца“ здравният медиатор сборува в съответната колона и изписва с цифри общия брой за съответната страница, като добавя натрупания резултат от предишните страници от месеца. Така всяка страница е актуален архив и отчита общия брой на услугите в определен период на месеца.

2. Ред „Месечен отчет“ се попълва на последната страница за месеца. Въвеждат се натрупаните резултати, които на последната страница от месеца съвпадат с данните в „Месечен отчет“.

За изготвяне на шестмесечния отчет се сбирват данните от съответните месечни отчети.